

NORD-BORNHOLMS UGEBLAD

Udgivet af et Interessentskab.
Ansvarshavende: Otto Gornitzka.
Forretningsfører Sparekasseb. Ridder
Trykt i Allinge Røgtrykkeri.

Avertissementsprisen er pr. Petitline
for Inserater paa Forsiden 15 Øre.
Almindelige Annoncer 1. Gang 10 Øre
etterfølgende Gange 5 Øre.

Nr. 139

Fredag den 2. Juni 1916

4de Aarg.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

trykkes i et Antal af mindst 1600 Exempl.
og forsendes gennem Postvæsenet i Allinge.
Sandvig, Olsker, Rutsker, Rø og Klemensker.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

har den største Udbredelse i Nordre Herred
bliver læst i ethvert Hjem og egner sig der-
for bedst til Avertering.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

optager gerne Bekendtgørelser af enhver Art
saasom Køb, Salg, Foreningsmeddelelser,
Efter- eller Aflysninger, Auktioner etc.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

udgaar hver Fredag, kan bestilles paa alle
Postkontorer samt paa Bladets Kontor og
koster 1 Kr. halvårlig.

Dreadnoughter og Undervandsbaade.

Dieselmotorer eller Dampmaskiner?

Som bekendt har Spørgsmaalet Dreadnought eller Undervandsbaad været et af dem, der siden den store Krig begyndte, har været stærkest debatteret i marine tekniske Kredse. Der var en Periode, da man var tilbøjelig til at mene, at Undervandsbaadens Hensigtsmæssighed som maritimt Vaaben i den Grad maatte anses for bevist, at man maatte regne med en Tid, da de store Kæmpeskibe saa omtrent havde udspillet deres Rolle. Nu synes imidlertid Meningerne herom at være mere delte. Derimod er der et andet Spørgsmaal, der er traadt i Forgrunden, nemlig det, det lyder: Dieselmotor eller Turbin?

Londonerbladet „Daily Express“s maritime Medarbejder udtaler i en interessant Artikel, at Nutidens Skibskonstruktører ikke er blinde for Dieselmotorens Muligheder, naar det gælder de største Krigsskibe, og Motorslagskibet har været Skibbyggernes Drøm i mange Aar. — Men nu er det mere end en Drøm. Paa et Møde, der nylig blev afholdt af engelske Skibskonstruktører, gjordes gældende, at Problemet ikke længer bød paa større Vanskeligheder. Ogsaa i Frankrig er man kommen til det Resultat, at Dieselmotoren med stor Fordel kan anvendes ved Slagskibe. Samtidig har en højstaaende fransk Marinetekniker udtalt, at i Undervandsbaade bør man i Fremtiden erstatte Dieselmotoren med Damp.

Mange vil maaske finde det mærkeligt, at man tænker paa at anvende Motorer til de største, men ikke til de mindre Skibe. Som Regel gaar Udviklingen jo den modsatte Vej; en ny Drivkraft anvendes til en Begyndelse til mindre Fartøjer, hvorefter man siden ogsaa bringer den i Anvendelse ved de større. Men det, som i dette Tilfælde gør Udslaget, er Forholdet mellem Skibets Fart og Vægten af dets Maskineri. For at give Skibene den fornødne Hurtighed, maa man forsyne dem med Overflod af Maskinkraft. Dampmaskiner giver en Hestekraft for hver 30 Pund, de vejer; Dieselmoto-

rorer giver en Hestekraft for hver 50 Pd. Hvis man forøger Vægten, maa man mindske Farten eller bygge et større Skib. Det er derfor, at Marineingeniører stiller sig tvivlende, naar der er Tale om Dieselmotorens Anvendelse til lettere Fartøjer.

Det er væsentlig af denne Grund, at Motorslagskrydseren — en meget hurtig Type, hvis væsentlige Fordel er dens store Fart — for Øjeblikket synes at være et uløseligt Problem. Gælder det derimod Slagskibet, hvor Fart og Maskinkraft har mindre Betydning end Fartøjets Evne til at bære svære, langtrækkende Kanoner, kan Motormaskiner give samme Maskinkraft og Fart, uden at man behøver at øge Skibets Displacement.

Derimod anbefales Damp i Stedet for Motormaskiner, naar det gælder de mindste Orlogsfartøjer. Den før nævnte franske Marineingeniør meddeler en Mængde interessante Oplysninger om en ny Dampgenerator til Brug i Undervandsbaade. Det er samme Ide, som ligger til Grund for den ikke ukendte Metode: Kogning i Hø. Dampkedlen er omgivet af et Materiale, der virker isolerende og opmagasinerer Varmen. Paa Havoverfladen drives Undervandsbaaden ved Damp, der frembringes ved Fyring med Petroleumsgas; naar den dukker under, slukkes Gasflammerne, men Varmen, som er opmagasineret omkring Dampkammeret, faar fremdeles Vandet til at fordampe og frembringer saaledes den fornødne Drivkraft. Det paastaas, at Systemet allerede er bragt til praktisk Anvendelse.

Ogsaa her er det Hurtighedsspørgsmaalet, der er det afgørende. Saa længe Undervandsbaaden er det langsomt gaaende Fartøj, vil den kun kunne benyttes som Hjelpefartøj for de hurtigere gaaende Krigsskibe, der jo kan gaa med en Fart af 25—35 Knob. Det franske Ideal er at faa en Undervandsbaad, der kan gøre 32 Knob over og 22 under Vandet; men ingen har hidtil kunnet konstruere noget, som blot tilnærmelsesvis naaede op herimod; og saa længe den svære Vægt af dobbelt Maskineri — elektriske Motorer til Undervandsbrug og Dieselmotorer til Drivkraft paa Havfladen — hæmmer Undervandsbaaden, vil det rimeligvis heller ikke naas. Det er derfor, man nu forsøger at konstruere Maskiner, der kan benyttes baade over og under Vandet.

Films fra Havbunden.

De store Havdybder har hidtil været de Omraader indenfor Naturen, som det har været vanskeligst at udforske. Men Videnskab og Teknik søger jo stadig at erobre nyt Land, og i den senere Tid er det bleven muliggjort ved Fotografiens Hjælp at fastholde interessante Billeder af Livet under Havfladen.

Et tysk naturvidenskabeligt Tids-

skrift fortæller om, hvorledes man gjorde Begyndelsen med Oplagelse af Undervandsbilleder. Man byggede et Glashus paa Bunden af en Fiske-dam, og bag de tykke, men gennem-sigtige Glasvægge stod saa Fotogra-fen og tog Øjeblikbilleder af Fiske og andre Vanddyr, som bevægede sig udenfor. Senere konstruerede C. Williamson et Apparat, som kunde sænkes ned i Vandet. Det neddyk-kede Kammer staaer gennem et elasti-sk Rør i Forbindelse med et Fartøj. I det af Staalblik fremstillede Kammer tager Operatøren Plads med sit Apparat. Vægstyrken i Kamme-ret er beregnet paa at modstaa det Vandtryk, der findes i en Dybde af 240 Meter. I Kammeret er indsat en Tragt af Metal, som udad til er lukket med en meget modstandsdyg-tig Glasplade af 1½ Meters Gennem-snit og indadt smalner af indtil et Gennemsnit af ½ Meter. I den indre Ende af Tragten er anbragt to Glasskiver, den ene til at se igennem og den anden til det fotografiske Kamera. Da det indtrængende Sollys virker forholdsvis stærkt i klart Vand, er det under gunstige Vand- og Lys-forhold muligt at arbejde selv i en betydelig Dybde med en Eksposi-tionsstid af 1/75 Sekund, saa der kan lages selv meget hurtige Øjebliks-fotografier.

Apparaterne har i det sidste Aars Tid undergaaet store Forbedringer, og nu er et amerikansk Filmselskab for første Gang begyndt at optage Billeder fra Havdybderne. Der blev saaledes for ikke længe siden iværksat en Ekspedition til Bahamaerne, da Vandet omkring disse Øer er sjældent klart og dertil rigt paa en mærkelig Plantevækst og sjældne Dyreformer. De Films, som blev taget paa denne Tur, er New Yorks sidste Sensation. Her kan man se idylliske Haver paa Havbunden, en Dykkers Kamp med en Haj og Rov-fiske, som er i Færd med at fortære et Hestekadaver. Men ogsaa som videnskabeligt Materiale har disse Films stor Betydning.

Naturglæde.

DU gaar hos mig, vi skal vandre sammen,
vandre under Bøgeskovens Tag.
Skøn Natur og Solskin danner Rammen
om en festlig Tur en Sommerdag.

Vi fra Morgenstunden ud skal farte,
Mark og Skov skal tage os i Favn,
og du plukker af de Blomster sarte,
mens du ivrigt nævner dem ved Navn.

Margarita — skinnende er Kjolen —
Mælkebøtte — Grøftkantens Pryd! —
hvor dit Gule skinner smukt i Solen.
Gult er Falskhed, - hvidt den sarte Dyd.

Glæd dig, kære, glæd dig over Livet,
glæd dig over hver en Blomst, du ser.
Faa er Glæderne, som blev os givet, —
godt ifald vi selv kan finde fler.

Syng, du kære, syng mig glade Sange,
syng dig glad - syng Livets Sorger bort.
Sorgerne kan blive - aa - saa mange. —
Syng, du kære, Livet er saa kort.

Kai M. Woel.

Landboforhold

paa Bornholm for 130 Aar siden.

—o—

— Udi gamle Dage købte og afhentede Lübekkerne hvert foraar nogle Skibsladninger Stude fra Bornholm, hvilke Kreaturer trivedes vel og toge overmaade til naar de derovre kom i bedre græsning saa de vare vel fornøjede med de bornholmske Stude. De har og kjøbt Kiøer her — ligeledes Hester. 1745 begyndte man at udføre Kiøer fra Bornholm og nogle Stude med — imellem til de Danske Provinser. Man continuerede dermed indtil Aaret 1748 inclusive; udi de tre aar udførtes mange Skibsladninger levende Qvæg paa Bornholm. Der ved fik Bønderne Penger til at betale deres Gaarde med som de nylig havde kjøbt af Hans Mayestet Kongen ja endog tilovers at udlaane til deres trængende Landsmænd, der dog kun vare faa, thi Bornholm florerede ret paa den tiid, og her var saadan overflødighed, at mand maatte lade umyndiges penger opbyde og forsegle saasom ingen vilde laane dem fordi andre udbød penger for halv Rente. Men blev Landet herved udtømt for Qvæg og fæ Kreaturer? Nej Staldene kunde knap rumme qvæget om Vinteren, og om Sommeren vare Agrene fulde af vel holden qvæg om hvilket mand kunde sige med Virgil:

„Iudst in pratis pecue luxuriatq“

(I fri Oversættelse: Kvæget forlystede sig i Engene, og der var Overflødighed af det).

Den Kongl. Amtsstue fik de Kongl. Skatter og smør af Bønderne til rette tiid. Kiøbstæderne fik deres slagt og smør til Husholdningen da ligesom før og siden, et ufejlbart Bevis paa at levende Creaturers Udførsel, NB med fordeel, ikke ødelægger, men ophjælper et Land, som kand afsætte dem. Bønderne kappedes da med hinanden om hvem der kunde lægge de fleste Kalve til, fordi Fæ-Creaturerne vare afsættelige. Lige det samme vilde skee med Hester, naar deres udførsel allernaadigst blev tilladt. For 25 Aar siden blev nogle Skibsladninger Hester opkjøbte og udført af Landet, hvilke mestendeels blev betalte med reen gode Ducater. Maatte Hestehandelen allernaadigst tillades Bornholm da vilde vist ikke Bonden se surt der ved og Borgere vist ingen Skade have deraf. Udi gode tider kand afhendes mange Hester fra Landet naar der kan findes Kiøbere, udi misvæxt tiider kan dog afhendes nogle. Det har nu været Misvæxt i tre aar, men jeg tør forsikre at naar Sæden er lagt mand endda skulde kunde afsætte 100 Stykker gode Hester og maaske derover, naar kun Kiøbere fandtes som vilde betale dem skikkeligt; og dette kunde skee uden mindste skade for Landet thi Bønderne vilde snart lægge fæl til igjen, som nu ikke nyttes til noget saasom Hestene ikke ere afsættelige. Hvorledes at Hestene skulle

foeres paa det de kunde blive afsættelige, det overlader mand kun til Bonden selv, thi det forstaaer hand bedre end vi andre. Saalænge Isbroen ligger over Søen kommer her ingen fremmed for at kiøbe Hester; men om Sommeren behøver ingen hafre, godt græs kand da gjøre Hestene saa vel holdne at fremmede Kiøbere ere fornøjede med dem. — Hvorledes man skal faa Hestene over Vandet det forstaaer de fremmede Kiøbmænd ogsaa. De behøver ikke engang Skibe, men kand bruge Baa-der dertil. Mand maatte befrygte at Bonden begierfig efter fordeel, skulde skride til den yderlighed at sælge alie sine Hester, og saa nødes til selv at blive Hest? Den Frygt er ugrundet; skulde her findes nogen saa taabelig Bonde saa lad ham faa en Formynder til at Forestaa Hans Hester! men kand Han da ikke sælge sin strøe sæd? Hvad hjælper ham da Hesten til at ploye med naar Hand ingen strøe sæd har? Saadan en uduelig Bonde er Staten bedst tjent med at han snart faar ndsolgt paa det en fornødtigere kand komme i hans stæd.

Sandt: Hestene vilde blive dyrere paa Bornholm end de nu ere, dog aldrig saa dyre, som de ere der, hvorfra Kiøberne komme til os, thi saa bleve de herfra. Privat Fordeel skulde mand ikke formode at skulle tages i Betragtning, thi den bør vige for den almindelige hos alle vel-tænkende Borgere. Jeg fordrister mig til, at næfne en af den Slags, udi det Haab, at det holdes mig til gode af Embeds Brødre, det er denne: Naar en Præst faar et Lands-Bye-Kald og følgelig kiøber Hester til at besætte sin Gaard med, da vil de ventelig komme ham noget dyrere end nu, især dersom han vil have smukke Hester til stads, ordinaire ploug og arbejds Hester kand ikke blive dyrere, end de nu ere, thi saadanne kiøber fremmede ikke. Men lad ham da efter Behag besætte sin Præstegaard med smukke og kostbare Hester, saa har Hand jo Lov til siden at lægge fæl til, og altsaa, ligesaavel som Bonden kand sælge Hester hvorved hand med tiden kand faa de Penger ind igjen, som hand har anvendt til at kiøbe den første Besætning for af Hester, naar han ellers skjøtter om det og forstaaer at benytte sig af sit avls Brug.

Sviin kand og indbringe nogen Fordel. Fremmede kiøber dem gjerne, De kand og sælges af Bornholms Bønder, skjønt ikke i stor kvantitet i Misvæxts tiider, men vel i gode aar. Bornholms Bonde er dog ej saa taabelig, at hand jo ved at lægge sig efter alt, som hand kand faa penger for, hvilket hand vel har erfaret er „Nervus rerum gerendarum“. (o: Den Kraft, der udkræves til at gennemføre Foretagender.) Jeg kjender Bønder i vort Sogn som gjerne vilde solgt nogle stykker sviin afvigte efteraar, men fordi ingen vilde kiøbe dem, maatte de nødes til at slagte dem mavre da intet var til at fæde dem med. At jeg har

græbet den givne Lejlighed til at skrive med et ikke ganske ligegyldigt Hjerte til Bornholms Bondestands fordeel, det behøver vel ingen nudskyldning saasom jeg veed at jeg har skrevet sandhed, dog vil jeg nu lægge dette til. Jeg er født Bornholmer. Min Sal. Fader var en ærlig Bondemand her paa Landet. Han ejede een af de største Gaarde paa 36 tønder Hartkorn. Jeg ærer hans Støv i hands grav — Hand har som en god Fader holdt mig paa sin Bekostning ikke allene udi Skolen men og ved Akademiet, og endda efter sin Død efterladt mig noget lidet til arv. Jeg har været Præst her paa Landet over 26 Aar og allsaa kiender dette Lands Tilstand fuldkommen saa godt som nogen anden. Jeg er Præst for Bønder og skal leve af Bønder. Hvem kand derfor misbillige det at jeg skrev i Faveur af Bønder saavidt som sandhed tillader. Til slutning Bektender jeg aabenbart, at S. T. Hr. Justitsraad Münsters gjorde Forslag efter min Indsigt intet andet ligger for dagen end sand Omsorg for Bornholms velstand og et ret ømt og Faderligt Hjerte imod den forarmede Bondestand — er forvisset om at dersom hands gjorte Forslag bliver approberet da vil det tilvejebringende en forønsket fordeel for Landet maaskee om faa Aar.

Clemens Præstegaard 11/3 1786.
allerærbødigst J. Koefoed.
Erklæringen er gengivet ordret og med den originale Stavemaade. Interessant er ogsaa en lang Erklæring fra Præsten Jacob Peter Prahlf i Rø. Han anbefaler Forslaget i sin Helhed, men Interessen ved hans Erklæring ligger i, at han i denne benytter Lejligheden til at udtale sig stærkt imod den hos Bønderne tiltagende Lyst til at være fine og overdaadige og skriver derom bl. a. følgende:

En Fader ja Farfaders Skindvest med skønne Sølvknapper udi er Sønnen mishagelig som vil være Nabo lig i Klæder og Kramløy. Fordum kunde sees endel Sølv blandt Bønderne, som af nogle nu er først bortført af Moden, siden bortflyet af Nøden.

Agnes-Elisabeth.

—o—
Novelle.
Af Kai M. Woel.

Hvor var hun chic, som hun gik der henad Gaden; hun satte Fødderne forsigtigt for at undgaa Sølen, som det stærke Snefog Natten i Forvejen havde foraarsaget.

Hvor klædte den sorte Spadersdragt hende ypperligt: Den korte Jaket, den korte, stramme Nederdel — ud af hvis Slids et violet Underskørt koket tittede frem.

Ja, hun var Type paa en ægle Københavnerinde.

Disse Betragtninger gjorde jeg en Dag, da hun gik forbi mig inde i Byen. Jeg lagde Mærke til hende, stod lidt og saa hende gaa ned ad Gaden, forsigtigt — jomfrueligt.

Næste Gang, jeg saa hende, var i Ulvedalene. Hun susede ned ad Bakken paa sin Kjælke.

Hun saa ypperlig ud i den hvide Trøje og med den hvide Hue sat løst over Haaret. Hendes Kinder havde faaet Farve af Anstrengelse og Spænding. Besværligt trak hun Kjælken op, for atter, hurtig som en Tanke, at fare ned i Dybet.

Hvid som Sne og rød som Blod lagde alt hun for sin Fod.

— — —
Tilfældet vilde, at jeg skulde komme til at stifte nærmere Bekendtskab med hende.

I et Selskab traf jeg hende, blev præsenteret for hende og lagde Beslag paa hende hele Aftenen.

Hvilken Klang har ikke det Navn; jeg kan endnu tage mig i at sige halvhøjt: Agnes-Elisabeth!

Saa en Dag sagde hun til mig: — Kunde du ikke tænke at gifte dig med mig, Georg?

Hendes Blik hvilede paa mit Ansigt, saa jeg maatte anspænde hele min Energi for ikke at lade mit Ansigt forraade, hvad mit Indre tænkte.

— Gifte mig med dig? — Jeg saa ind i de Øjne, der for mig stod som det reneste Blaa, jeg kunde tænke: — Det har jeg egentlig aldrig tænkt over!

— Aldrig tænkt over? Jeg ved virkelig ikke, hvad du mener. Her har du gaaet og — ja, du har jo altid været meget — ja, du ved jo nok, hvad jeg mener; men jeg har dog altid anset dig for den, der havde den første Prioritet i mig — den, der naar Tidens Fylde engang kom, jeg da først og helst vilde give mit Jaord! — Jamen kære, lille Agnes-Elisabeth, nu misforstod du mig virkelig. Jeg mente, at den Slags Ting var der jo aldrig blevet talt om — os imellem!

— Talt om — aah, du dumme, dumme Mandfolk. Nu har vi gaaet og været gode Venner i snart et helt Aar — saa maa du da kunde forstaa! —

— Ja, men hør nu; jeg har egentlig ikke anset dig for andet end en kær, god Veninde, som jeg drøftede Begivenheder og Livets Trivialiteter med. Jeg har aldrig betragtet dig som Kvinde — siden jeg har lært dig at kende!

— Naa — ja, saa taler vi ikke mere om det!

Tonefaldet var haardt, affejende, som tilbageviste det alt.

Jeg gik lidt tavs, saa sagde jeg, og Stemmen var saa underlig blød; — Agnes-Elisabeth!

Hun vendte sig mod mig, saa mig ind i Øjnene — saa, som vilde hun se helt gennem mig: — Ingen kan sige Agnes-Elisabeth som du! Hvi-skede hun.

Saa tog hun mig under Armen, stak sin Haand ned i Frakkelommen, og paa den Maade gik vi henad Skovstien, medens Sneen sagte og fint dryssede.

Ved den første Drejning kysede vi hinanden — for første Gang. Det var saa underligt.

Vi stod lidt og saa paa hinanden — saa lo vi begge.

Det var vor Forlovelse!
Ak ja, Menneskenes Børn er jo saa forskellige — —

En tysk Freds-Appel.

—o—
Midt under Verdens største og blodigste Slag lyder hist og her fra Folkene et isoleret Fredsskrig. „Pol.“ meddeler følgende Appel, der skyldes den tyske Forfatter Otto Barngräber. Appellen er i Anledning af Haagdagen d. 18. Maj tilsendt Pressen i de nevtrale Lande.

— — —
Hold op med at dræbe!
Hold op! I har jo all dræbt Millioner! Og endnu fleres Lykke har I myrdet! Forældrene er bedraget for deres Livsaftens Glæde, Hustruer og Fæstemøer for deres Lykke, Millioner sultne Børn for deres Livsmorgen.

I, som raser mod hverandre, hør! gennem hver Døendes Jammer hele Menneskehedens Klage!

I, som havde Mod nok til at forberede Myrderiet gennem Aar — hav ogsaa nok Mod til at slutte!

Hold op med at dræbe!
Livets Mening er Liv!

Gud sagde til eder: Elsk jeres Fjender! Er det denne Kærlighedens Gud, I paakalder under Myrderiet? Er det ikke Baal, Guden for Mord og Blod.

Kærligheden sammenbinder Menneskene! frembring dem! opdrager dem! Opdrag I dem i Skolerne til Kærlighed? Nej, I sagde: Husk, du er en Tysker! en Brit! en Italiener.

Om I i Stedet for havde lært dem — alle:

Husk, du er et Menneske!
Foragt ikke din Broders Særheder, men søg at forstaa dem! Lær af hans Fortrin og lær ham dine!

Om I havde opdraget Menneskene i den Aand, vilde vi mindes Haagdagen med Glæde, nu maa vi mindes den med Vemod.

Var den Sæd, som den 18. Maj 1899 nedlagdes, ikke skøn og lovende? Havde ikke en Tolstøi, en Victor Hugo, en Bertha von Suttner og mange Privatmænd paa Fredskongresserne viet deres Liv til at forberede Jorden for den nye Sæd! Havde ikke en af Verdens mægtigste, en Kejser af Rusland, indbudt til den Fredskonference, som 26 Stater tog imod?

Paa Rettens Grund hviler Evro-pas Fremtid.

— — —
Hold op med at dræbe!
Byg Verdens Fremtid paa det Grundlag, Haagerkonferencen har lagt?

For Mord og Røveleri i Stedet for Krig med Rov og Mord!

Bort med de afsindigt voksende Rustninger til Rov og Mord! Bort med den fejge Misfio mellem Folkene! Bort med dem, der samler paa Krigsguld, som Folkene betaler med Blod.

Hold op med Mord og uværdig Sjakring. Bort med Skranker og Told! Giv os et nyt Evropa! Giv os Ret — ikke blot for nogle „udvalgte“ Folk, men for alle Folk i Verden. Ret for Nationer, Racer og Sprog.

Bort med Annekationer! Røveri skaber kun nye Krige.

Bort med Chauvinismen! Du smiler, Chauvinist — en Gang havde vi dog Prøjsen mod Bayern eller Sachsen, og nu er vi et enigt Rige!

— — —
Hold op med at dræbe!
Giv os et enigt Evropa under Rettens Scepter — nej, mere — giv os en enlig Jord!

Giv os et Menneskerige for Mennesker.

Otto Barngräber.

Fra Uge til Uge

Grundlovsfest.

Tiderne forandres! I gamle Dage, i Provisorieaarene, var det Højre, der overalt fejrede Grundloven med vajende Faner og klingende Spil, medens Oppositionen peb i Fingrene og sang: „Ned med Estrup, Scavenius og Ravn“. Da Bondepartiet, Venstre, endelig i 90-erne fik fejret Højre væk fra Tabureterne, var det dem, der holdt Grundloven i Ære og fejrede Fødselsdagen med „ren Halm i Træskoene“. — Nu er det Arbejderpartiet, der har Magten og Æren af „den ny Grundlov“ — og medens Socialdemokratiet tidligere demonstrerede 1ste Maj, tager de nu Højres og Venstres Traditioner op og fejrer Danmarks Riges Juni-Grundlov overalt i By og paa Land.

— Olsker socialdemokr. Forening fejrer Festen i den naturskønne Store Dal paa Søndag Efterm. (se Ann.) og indbyder Omegnens Foreninger, særlig i Allinge og Sandvig, til at slutte sig dertil. Bødker Aakerlund taler, og efter den alvorlige Del af Festen bliver der god Tid til smaa Udflugter i den smukke Natur. Afholds-Restauration forefindes og hos Reinbach gaar Dansen til Kl. 2.

Kan man forlange mere?

Ved Sangstævnet

i Allinindingen 2den Pintsedag deltagere ogsaa Allinge Sandvig Sangforening. Saafremt Vejret bliver rigtig smukt, tager adskillige tusinde Mennesker sikkert i Skoven den Dag.

Dødsfald.

Fru Christiane Kjøller, Enke efter Fotograf B. Kjøller, døde i Fredags efter ca. i Maanedes Sygeleje. Af-døde var — trods den høje Alder — task og rørig og altid i Aktivitet, saavel i Forretningen som i den daglige Husholdning. Begravelsen finder Sted paa Fredag fra Kapellet.

Sølvbryllup.

Paa Tirsdag kan Stenhugger Chr. Carlsen og Hustru i Sandvig højtideligholde 25-aarsdagen.

En lille Forskrækkelse

fik adskillige sig her i Byen og i Omegnen i Søndags Eftermiddags, da Minen eksploderede ved Baadstad. Eksplosionen, der kløvede en 3 m høj Klippe, var ikke alene saa kraftig, at den knaldede Ruderne i de omliggende Huse, men Drønet var saa voldsomt, at flere Beboere i Allinge troede, at Naboen Hus styrtede sammen eller at Børnene faldt ned ad Trapperne.

Allinge Kirkenyt i Maj.

Døbte: 6: Cigarhandler Christian Johannes Jørgensens Søn Paul Johannes Jørgensen af Allinge. 14.: Slagtermester Johan Christian Philipsens Datter Anna Margrethe Philipsen af Sandvig.

Begravede: 7.: Stenhg. Peter Magilius Larsens Søn Vitter Vigilius Larsen, 9 Aar gl., af Sandvig. 19.: Afd. Skibsfører P. Schous Datter Karen Marie Schou, 14 Aar gl., af Allinge.

Ægteviede: 6.: Ungkarl, Portør Viggo Jensen og Pige Emma Louise Didriksen, begge af Sandvig. 24.: Ungkarl, Gaardejer af Rutsker Peter Andreas Hansen og Pige af Allinge Agnes Petra Christine Larsen.

Olsker Kirkenyt i Maj.

Døbte: 7.: Avlsbruger Hans Jespersen Lunds Datter Esther Elise Katrine Lund af Tejn. Fisker Julius Herman Thorsens Søn Eskild Gellius Thorsen af Tejn. Fisker Peter Kristian Jensens Søn Kaj Ludvig Johannes Jensen af Tejn. 21.: Gdr. Janus Kristian Kofods Datter Anna Marie Kofod, Sjellegaard, Olsker. Begravede: 24.: Particulier Hans Peter Svendsens Enke Oline Nielsine Kristine f. Riis, Habbendam, Olsker, 82 Aar gl.

Et vanskeligt Regnestykke.

En 48 Aar gammel Mand giftede sig med en Pige paa 16 Aar. Da 16 Aar var gaaet, opdagede han pludselig, at han nu var dobbelt saa gammel som sin Hustru, medens han ved Begyndelsen af Ægteskabet var tre Gange saa gammel.

Man fortæller, at Manden fra dette Øjeblik begyndte at anstille de vidtløftigste Beregninger over, hvor mange Aar der maatte til, inden Forskellen i Aar helt og holdent vilde blive udjævnet.

Olie og Sæbe af Vindruer.

De krigsførende Magter lærer sig til at udnytte alle. Levninger og Af-fald, som før blev kastet bort, samles nu omhyggelig, jabelaglægges af Staten. Fra Østrig meddeles saaledes, at alle Vindruekærner, som blev tilbage efter Vinpresningen i Høsten 1915, er taget i Brug. Statens Olie, og Fedicentraler køber alle anmeldte Beholdninger af Vindruekærner og anvender det Fedtstof, som udvindes af dem. I Amerika skal forøvrigt Vinkærnelie have været kendt allerede for et Par Aar siden, og i Aaret 1915 skal der i de forenede Stater være produceret 550,000 til 650,000 Pund af denne

Vare. Af Vinkærnelien faar man ved Raffinering en velsmagende Tafelolie og som Biproduct en simple-re Olie, der egner sig fortrinlig for Sæbefabrikation.

Gudstjenester og Møder.

—o—
Søndag d. 4. Juni.

Allinge K. Kl. 9¹/₂. Skrm. Kl. 9. Ols Kirke Kl. 2. — — — 1¹/₂. Kl. 6 Efterm. Stort Samfundsmøde i Tejn Missionshus. Emne: Samfundsliv og Samfundssynder.

Grundlovsdag, Søndagsskolendflugt til Hammershus.

Evan. luth. Missionsforening Allinge Kr. Himmelfartsdag Kl. 9¹/₂.

Joseph Svendsen.
Søndag den 4. Juni Kl. 3¹/₂.

Forsamling.
Rutsker Missionshus Kl. 3 Forsaml.

Paategnede Ting,

Stoffer, Garn og Silke, samt alt til Broderi henhørende, haves paa Lager. Paategning udføres.

Marie Kjøller.

Have-Stole
Borde
Bænke
Liggestole anbefales.
P. C. Holm.

Dame- og Børnehatte

i moderne Facon er atter hjemkommet og sælges billigt. Et Parlf Børnehatte udsælges fra 1 Kr. Stk.

Marie Kjøller.

Barnevogne, Klapvogne, senge og Vugger.

Legevogne og Barnestole i stort Udvalg hos

P. C. Holm.

En næsten ny Arbejdsfjedervogn, 3—3500 Pd., en ny Fastvogn, en Barnevogn samt 1 Komode, 1 Klædeskab, 1 Skrinpuf, 1 Rejseskuffert, 1 Haandkuffert, 1 Messing-Hængelampe, 1 Køkkenlampe samt 8 Gardinstænger sælges paa Grund af Pladsmangel paa Palmehøj i Olsker.

Anton Kofod.

Krystal Soda

Pulveriseret Soda
Blegsoda, Ludpulver af alle Mærker. Vi har endnu rigeligt Lager af disse Varer og sælger gerne i passende Kvantaler — men kun til Forbrugere.

Nordlandets Handelshus

Al Raagejagt

paa Bakkegaards Grund i Olsker er strengt forbudt.

J. Kofod.

Malervarer!

Farver, Lak og Fernis
Schellak, Beitsø, Bronze Tintur
Terpentin, Pimpsten.
Pensler til Kalk og Oliefarve.
Alt til billigste Priser.

P. C. Holm.

Ordet er frit!

Vi gør vore mange Læsere i By og paa Land opmærksom paa, at enhver kan faa optaget Artikler og Indlæg om Emner af almen Interesse i „Nord-Bornholms Ugeblad“.

Betingelsen er kun, at det skrevne er holdt i en sommelig Form og indenfor rimelige Grænser, samt at Indsendere — til Underretning for Redaktionen — opgiver Navn og Adresse. Ligeledes modtager Redaktionen gerne Meddelelser om saadanne Ting og Forhold, som egner sig til Behandling i Bladets Spalter.

Disse gælder baade Byen og Landet, og det er en Selvfølge, at Redaktionen altid vil iagttage den strengeste Diskretion med Hensyn til sine Kilder.

Vikker og Glæno-Ærter.

Vi har et Parti, som vi sælger meget billigt.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Straahatte

er nu paa Lager i mange nye Faconer til smaa Priser.

Et Parti lidt falmede Hatte

fra forrige Sæson sælges til og under halv Pris.

Nordlandets Handelshus

Faaborg Frugtvine

og LIKØRER anbefales til billigste Priser fra

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Vi har det bedste Roefrø, som kan skaffes!

Barres Runkelrø af Sludstrup-Rosted Stamme.
Barres Runkelrø af Lille Taarøje Stamme.
Eckendorfer do. røde, Avl paa store Roer.
Elvethams do. gule, do.
Kaalrabi, Bangholm, Vibolets Kontrolrø.
Sommerroer „Øster Sundom“ og „Gray Stone“
Fynsk Bortfelder af Døhnfeldts Avl.

Alle Bestillinger — ogsaa ved Telefon — til Forsendelse pr. Bane, ekspederes prompte fra

Nordlandets Handelshus.

Prøv vor udmærkede

MARGARINE

og De vil blive tilfreds saavel med Kvalitet som med Pris.
Frisk Tilførsel flere Gange ugentlig.

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Som Udsæd til Grøntfoder anbefales

Rene Vikker. Glæno-Ærter. Solo-Ærter. Gule Ærter
samt et Parti Vikkerblandsæd med Havre og Byg.

Der er kun Smaapartier til Rest. Billige Priser i

Nordlandets Handelshus.

Vi anbefaler

vort velassorterede Lager af

Isenkram, Glas, Porcellæn og Fajance

til billigste Priser.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Høj Pris betales

for hvid vasket Uld og strikkede Uld-Klude, naar Varer tages
i Bytte.

Nordlandets Handelshus.

Suktermelasse og Blodmelasse

anbefales fra

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Husk vort velassorterede

Trælast-Lager!

Forlang Tilbud, og vi er til Tjeneste.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Søndag den 4. Juni Kl. 3 afhol-

der Socialdemokr. Forening i Olsker

off. Grundlovsfest

i Storedal i Olsker

med Foredrag af Hr. Bødker Aaker-

lund, Rønne.

Off. Bal paa Hotel „Sandkaas“.
Festpladsen er ved Stenværket,
Vejen forbi Janus Larsens Ejendom
og Stien gennem Hotel „Sandkaas“
Skov.

Alle indbydes. Afholdsbeværtning
forefindes i Skoven.

NB. i Tilfælde af daarligt Vejr af-

holdes Festen paa Hotel Sandkaas.

2 Landejendomme

hver paa 6 Td. Ld., beliggende ved
Siden af hinanden, begge med gode
Bygninger, er paa Grund af Ejeren
Alderdom til Salg hver for sig eller
samlede, med eller uden Besætning.

P. Jensen,
syd for Olskirke pr. Tein.

Knæk-Majs

til Kyllingefoder anbefales.

faas hos J. B. Larsen Allinge

Have-Vandkander

i alle Størrelser samt nye **Trans-**
portspande anbefales til rimelig Pris.
Harald Petersen, Allinge.

Salon-Patroner

forventes paa Lager i Løbet af faa
Dage.

I. B. Larsen.

Udplantnings- planter og Roefrø

Blomster-,
Kaal-, Tomat- og Selleri-
planter m. m. anbefales.

Fynsk Bortfelder af egen Avl
saavel som andre Roefrøsorter
haves endnu paa Lager.

Gartner Klofoed,
Hallelyst, Allinge.

Telefon Sandvig 6.

Hjemmelavede

Tøjrepæle og Kløvringe

Kogrimer, Næsegrimer, Kotøjre,
Grimeskaffer, Legner, Fjederhager,
Esser og Led i flere Størrelser.

Kodækner, Muleposer,

Filt- og Gummipuder,

Alle Slags sælges. Billigste Priser i

Nordlandets Handelshus.

Ægte Carlshamn Snus

faas hos

I. B. Larsen.

Gravmonumenter,

raat tilhugne eller polerede, sorte og lyse
samt Gravplader, Marmorplader, etc. —
anbefales til billigste Priser.

Stenhugger Emil Hammer,
Allinge.

Søger De en Livsledsagerske,

skal den gamle Cykle sælges, øns-
ker De Adgang over deres Ejendom
forbudt, har De fundet et Par Ga-
loscher, skal der være politisk Møde
eller Bal, har De Kreaturer til Salg
eller vil De købe saadanne, har
De faaet nye Varer hjem, paatager
De Dem Reparationer, har De
startet en ny Forretning — hvordan
skal Folk saa faa det at vide, hvis
De ikke averterer i et Blad, som
virkelig læses.

„Nordbornholms Ugeblad“

læses af saa at sige alle i Nordre
Herred og er derfor et fortrinligt An-
nonceblad. Send deres Annoncer
til „Nordbornholms Ugeblad“.

Telefon 74.

Tegn Abonnement paa

Nordbornholms Ugeblad.

Lyngrænding

finder Sted i de nærmeste Dage.

Anders Jacobsen,
Dammen, Olsker.

Roefrø,

alle Sorter anbefales fra

Allinge

Kolonial- & Produktforretning.

Hus til Salg.

Mit syd for Tejn beliggende 4-
Fags Hus er billig til Salg

Johannes Pedersen.

Nysaltet

bornholmsk Spegesild

i Fjerdinger og mindre Partier er
til Salgs til billig Pris pr. kontant.

J. B. Larsen.

Elegante Visitkort

anbefales fra Allinge Bogtrykkeri.

By- og Herredsfuldmechtig Johannes Kofoed, Hasle.

træffes paa Raadhuset i Allinge
hver Mandag efter Kl. 10 Forn. og
i Klemensker Kro hver Fredag
fra 2—5 Eftm.

Prima Kval. Berlinerokoks.

En Ladning heraf ventes i Løbet af ca. 14 Dage.

Disse Koks vejer ca. 62 Kilo pr. hl, — ere renlige og et meget kraftigt
Brændsel. Pris 350 Øre pr. Hektoliter. Nettopris. Bestillinger modtages.

Nordlandets Handelshus.

Til Tagstrygning

anbefales en ekstrafin Calciumstjære eller Linoliumstjære
fra

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Køb hos os til billigste Pris!

Galvan. Hønsetraad, Galv. Hegntraad, Pigge-Hegntraad,
Galv. Tækketraad, Søm. Spiger, Kremper, Grebe. Skovle,
Spader, Haveredskaber.

Alle Størrelser af de svære galvaniserede runde og aflange Zinkbaljer
samt Spande. — Stor Rabat pr. Kontant i

Nordlandets Handelshus.

Kaffe, The,

Chokolade og Cacao samt alle

Kolonialvarer

i fineste og bedste Kvaliteter og til billigste Priser
anbefales fra

Allinge Kolonial & Produktforretning

Cwëtta's

„ALBA“

Crémant Chokolade
FINESTE DANSK FABRIKAT

7 Flager og Ruller fra 10 — 100 Øre

Bornholmske Spegesild

Norske Ekstragod Kvalitet. Rimelig Pris.

Vi har nogle faa Fjerdinger til Rest.

Nordlandets Handelshus.

Røget Laks

i Skiver i 1/2 og 1/4 kg. Daaser,
haves paa Lager.

I. B. Larsen

Fjerkræ købes.

Kyllinger, Høns, Duer og Kaniner
samt Raageunger købes. Høj Pris
betales.

A. Henriksen, Tein.

Forlang

hos Deres Købmand

Viggo Glistrup's
Kaffe!

140

Røget, bornholmsk

Sild

haves i Reglen hver Dag nyroget.

I. B. Larsen

Friskmalet og finmalet Grutning til Grise.

Vi har rigeligt Lager af alle Sorter i ren Majsskraa, ren Bygskraa. — Blandet Skraa, som bestaar af lige Dele Majs og bornholmsk Byg. Dansk Hvedestrømel Nr. 1. Danske Hvedeklid og et lille Parti dansk Svinemel. Palmekagemel til Blanding er et sundt Foderstof. Priserne ere billigst ved kontant Betaling.

Nordlandets Handelshus.

SYGEVIN

og

Den ægte China Livs-Eleksir

faas hos

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Til Strygning af Paptage er

Linoliums Taglak absolut den bedste.

Denne sælges i hele, halve og kvart Tønder samt i nye Blikspande med 25 Kilo til allerlaveste Pris.

Rød, grøn og hvid Tagmaling „Glion“

— altsaa den gode Kvalitet, som ikke regner af, koster 35 Øre pr. Halvkilo, naar Spande a 25 kg købes.

Nordlandets Handelshus.

Allinge Bogtrykkeri anbefales. Telefon 74.

Regnskabsbøger og Kontrabøger leveres efter ethvert Skema.

Icopal-Tagfilt behøver ingen Vedligeholdelse!

Den sælges i Ruller — 1/2 Meter brede — 20 Meters Længde — og til laveste Pris pr. Kontant i

Nordlandets Handelshus.

Skindhandsker
Traadhandsker
Silkehandsker
Hatteslør, Stormslør,
Strømper
Bælter, Kraver
Korsetter
Lommestørklæder, Underliv
Chemiser, Benklæder
og al Slags Underbeklædning
sælges til billigste Priser.

Nordlandets Handelshus.

Søger De en Pige, en Karl eller en Dreng, eller mangler De en Svend eller Lærling, en Fodermester eller anden Medhjælp, bør De snarest avertere i Nord-Bornholms Ugeblad, der hver Fredag bringes direkte ind i 1700 Hjem og læses af saa godt som hvert eneste Tyende. En Annonce her i Bladet vil derfor saa godt som altid bringe et tilfredsstillende Resultat.

Dansk Hvedeklid. Dansk Hvedestrømel Nr. 1.

Med Sejler „Kristian“ venter vi mere rigelig Forsyning heraf. Bestillinger modtages i

Nordlandets Handelshus.

Læg Mærke til, at vi har stort Oplag af

Bedste Rugsigtemel, malet af tørret prima Rug, Bedste Sorter Bageri-Flormel i Poser og Sække. Hjemmelavede Byggryn i alle Sorteringer.

Priserne ere allerbilligst, og vi bytter ved at tage sunde, gode Sædvarer af alle Slags som Betaling.

Nordlandets Handelshus.

Til min Moder.

—o—

Aa Mor, hvor mindes jeg din Sang,
da du paa Arm mig bar.
Jeg husker, naar om ham du sang,
blev Stemmen ren og klar.
Hvad det var for en „ham“, aa Mor,
forstod jeg ikke, men jeg tror,
at han har været her paa Jord
dit ét og alt, o Mor.

Jeg husker vi i Kirken sad,
- jeg var en lille Gut.
Du sang fra Salmebogens Blad
og sukked saa til Slut.
Jeg tænkte: her hvor Herren bor
i Orgelbrus og Salmekor,
er alting godt, og Gud er stor,
- - men størst af alt er Mor!

Jeg husker, naar en Sommerdag
vi gik til Skovs, vi to;
vi dasede i Ro og Mag,
og pludrede og lo. - -
I Skovens Bund, i muldet Jord,
der voksede et Blomsterflor, -
jeg plukked en Buket saa stor
og gav dig den, min Mor.

Og skal jeg Engang miste dig -
[- vi gaar al Støvels Gang -]
det varer længe, haaber jeg -
- Du lever i min Sang.
Og kommer Raden saa til mig
at vandre bort ad ukendt Vej, -
min sidste Tanke her paa Jord
skal gælde dig, min Mor -!

Kai M. Woel.

Foraarsbrus.

—o—

En ny, en ung og farvemættet Vaar
er sprunget ud med Planter foraarskonne.
Den store Livets Sommer forestaar,
og alle Tanker bliver ny og grønne.

Og Livet synger atter i mit Bryst,
der foldes ogsaa ud de unge Bolstre,
og Tanker parrer sig i Foraarslyst
og foder nye, frie Tankefostre.

Christian Jørgensen.

Kærminde.

—o—

DER stod en Kærminde
paa Vejgrøftens Kant,
den blaaned som Skyen,
den Gang jeg den fandt.

Jeg bojed mig og plukked den, -
det kom mig for, som sukked den,
og jeg blev vemodsstemt.
- - Men da jeg modte hende,
da havde jeg det glemt.

Vi satte os paa Bænken
og talte en Stund. - -
Jeg tog hendes Hænder,
- - jeg fandt hendes Mund.

Jeg spurgte, og hun svared mig - -
Nu ved jeg, at hun narred mig,
thi jeg blev ene. - Aah!
hvor kan dog Kvinden gøre
Manden ussel og graa.

Du lille Kærminde, hvad du blev for mig
da hende jeg mistede, det aner du ej.
En Blomst - ret ubetydelig -
der binder mig ubrydelig
til Dagene, der svandt,
og minder mig om Lykken,
den - jeg ingen Sinde fandt.

Kai M. Woel.

Hinesisk.

—o—

Over det tavlede Land
og de hvide Pagoder
vandrør i Natten utallige
lysende Kloder.

Klode om Klode utrættet,
ustandselig sig svinger.
Sfærene toner som smaa
Porcellænsklokker klinger.

Hæv dig i Natten min Sjæl
og flyv langt og flyv længe
ud over alle de vaarluse
Marker og Enge.

Classerede Kokrybber Svinekrybber Lerrer

og stærke Cementrør sælges
med Rabat pr. Kontant i

Nordlandets Handelshus.

Allinge Auktionsvareforretning.

Vestergade.

Ny Sending Herre- og Damegarderobe og Børnetøj
ankommer Fredag.

Johannes Pedersen

Alle Sorter Frugtsafter

fra

De danske Vin- og Koncervesfabrikker

anbefales til billigste Priser fra

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Bornholms Spare- & Laanekasses

Afdeling i Allinge

Kontortid: 10—12 og 2—4.

Modtager Indskud paa alm. Sparekassevilkår til en Rente
af 4 pCt. p. a., paa Folio til 2 pCt. p. a.

Cement, Tagpap,

Tag- og Staldvinduer, Murgryder, Fyrdøre,
Riste og Renseluger anbefales til billigste Priser.

Allinge Kolonial- Produktforretning.

Rigtig gode kantskaarne Udskudsbrædder!

Vi har endnu rigeligt Lager heraf, — og vi sælger ogsaa billigt.
Brædderne ekspederes frit kørt og læsset paa Banevogn. Forlang Tilbud.

Nordlandets Handelshus.

Brødrene Anker Jernstøberi & Maskinfabrik

Vandsnegle, Centrifugalpumper til Tømning af Tørvemoser og
Mergelgrave. Hestriver, Selvbindere, Slaa- og Mejemaskiner.
Reparationer af Høstmaskiner.

Til Stegning og Bagning

anbefales vort ekstragode Plantefedt.

Allinge Kolonial- & Produktforretning

Klædninger, Regnfrakker

samt stærkt Arbejdstøj købes bedst i

Nordlandets Handelshus.

Aktieselskabet

Coldings kontrollerede Foderblandinger

faas hos

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Kotøjre, Kogrimer, Staldbindsler,
Næsegrimer, Esser og Oer samt Fjederhager
anbefales fra

Allinge Kolonial & Produktforretning